

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання науково-
методичної ради
Тернопільського ОКІППО
від 05 вересня 2025 року № 5

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Тернопільського ОКІППО

Олександр ПЕТРОВСЬКИЙ

05 вересня 2025 року

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ВЧИТЕЛІВ (ВИКЛАДАЧІВ) ІСТОРІЇ
ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН»**

Тернопіль - 2025

Розробники програми	Букавин Іван Ярославович, методист відділу методики навчальних предметів суспільно-гуманітарного та естетичного циклів Тернопільського ОКІППО
Найменування програми	Розвиток професійних компетентностей учителів (викладачів) історії та суспільствознавчих дисциплін
Цільова група	Учителі (викладачі) історії, громадянської освіти та правознавства
Мета програми	Професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти (далі - ЗЗСО), необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа", схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р, та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898
Напрямок програми	Розвиток професійних компетентностей відповідно до Професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 29.08.2024 № 1225 та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами)
Обсяг програми	30 годин (1 кредит ЄКТС)
Форма підвищення кваліфікації	Очна, змішана, дистанційна з використанням дистанційних технологій в синхронному або асинхронному режимах
Перелік компетентностей, що формуватимуться	Формування та розвиток професійних компетентностей учителя: предметно-методична компетентність (А2.2, А2.4, А2.5), інформаційно-цифрова компетентність (А3.2, А3.3), психологічна компетентність (Б1.1, Б 1.2, Б.1.3), емоційно-етична компетентність. (Б2.1, Б2.3), компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2), інклюзивна компетентність (В1.3), прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2), організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2), оцінювально-аналітична компетентність (Г3.3), здатність до навчання впродовж життя (ДІ.3)
Основні завдання програми	- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів ЗЗСО; - поглибити й розширити обсяг знань учителів ЗЗСО з теорії і практики навчання, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі; - активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів ЗЗСО; - удосконалити вміння вчителів ЗЗСО відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку; - поглибити й розширити теоретичні знання із фахових і психолого-педагогічних дисциплін
Строки виконання програми	2026 рік
Графік освітнього процесу	Відповідно до плану-графіка підвищення кваліфікації педагогічних працівників
Кадрове забезпечення програми	Брик Роман Степанович, доцент кафедри менеджменту і методології освіти, кандидат педагогічних наук;

	Букавин Іван Ярославович, методист відділу методики навчальних предметів суспільно-гуманітарного та естетичного циклів; Вітенко Ігор Михайлович, заступник директора інституту з науково-методичної роботи та міжнародного співробітництва, кандидат географічних наук; Жизномірська Оксана Ярославівна, доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, кандидат психологічних наук; Когут Ольга Іванівна, заступник директора інституту з науково-педагогічної, навчальної роботи та інформаційно-комунікаційних технологій, доцент, кандидат філологічних наук; Колодійчук Олег Ярославович, в. о. завідувача кафедри змісту і методик навчальних предметів, доцент, кандидат педагогічних наук; Корицька Галина Романівна, доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів, кандидат філологічних наук; Корман Марія Михайлівна, доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, кандидат історичних наук; Олексюк Олеся Романівна, доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів, кандидат педагогічних наук; Петришин Людмила Йосипівна, професор кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук; Петровський Олександр Миколайович, директор інституту, доцент, кандидат історичних наук;
Додаткові послуги	Можливість проживання у гуртожитку
Місце виконання програми	вул. В. Громницького, 1, м. Тернопіль / (за місцем роботи)
Вартість/ безоплатність надання освітньої послуги	Освітні послуги для слухачів курсів надаються безоплатно / за кошти фізичних та / або юридичних осіб, з інших джерел, не заборонених законодавством; вартість встановлюється на основі затвердженого кошторису
Мінімальна та максимальна кількість осіб в групі	Відповідно до норм, визначених Статутом інституту
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Очікувані результати навчання	Знання: нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері освіти; сучасних підходів та методик організації освітнього процесу в НУШ; концептуальних і методичних особливостей різних видів оцінювання; визначальних характеристик освітнього середовища; способів підтримки вчителя на різних етапах професійного розвитку. Уміння: організовувати педагогічну діяльність на засадах новітніх підходів, саморозвитку та впровадження нових форм роботи; застосовувати цифрові інструменти, компетентнісний підхід, інтеграцію STEM-технологій в освітній процес; розвивати критичне мислення, медіаграмотність, навички фасилітації, ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; уживати превентивні заходи щодо булінгу; створювати безбар'єрний психологічно-безпечний освітній простір. Диспозиції (цінності, ставлення): готовність до реалізації сучасних цілей освіти, формування духовних цінностей, патріотизму,

	національної свідомості та здорового способу життя, партнерської взаємодії, здійснювати освітній процес на засадах Концепції Нової української школи.
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	https://ippo.edu.te.ua/teaching/pidvishhennya-kvalifikacii/osvitni-programi-2026

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (ОЧНА ФОРМА)

Модуль	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	Години				
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні заходи	Разом
Модуль 1	Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу		4				4
	Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану	B1.1. B1.2. B1.3.	2				2
	Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку	A2.1; A2.4; A3.1; B1.1; B2.1; B2.2; B1.3; Г2.2	2				2
Модуль 2	Фахова діяльність педагогічних працівників		12	6			18
	Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації	B.1.3. B 1.4. B 2.3.	2				2
	Формування екологічної компетентності педагога в умовах воєнного часу	A2.4;A3.1 A3.3;B2.2; B2.4;Г2.2 Г3.2	2				2
	Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу	A2.2; A2.3; A2.5; Д1.3	2				2
	Сучасні підходи формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів	A2. Б 1. Б 1.3. Б 3. В 1. В 2.	2				2

		Г2. Г2.2.					
	Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти	А.3. А.3.2. А.3.3. Д1.	2				2
	Освітні галузі «Суспільствознавство» і «Громадянська та історична» в умовах викликів часу	А2.2; А2.4 А2.5; А3.1 А3.3		2			2
	Інноваційні практики організації компетентнісного навчання історії, громадянської освіти та правознавства	А 2. А2.1. А2.2. А2.3. А2.4. А2.5. Д 1.		2			2
	Сучасний методичний інструментарій оцінювання результатів навчання учнівства з історії, громадянської освіти та правознавства	А2.1. Г 3. Г3.1. Г3.2. Г3.3.		2			2
	Інтеграція гуманітарного й технологічного підходів у навчанні: до використання інструментів 4К	А2.2. А2.3. А2.4. Б 3.1. Д 1.1. Д 1.3.	2				2
Модуль 3	Контрольно-аналітичний модуль					2	2
	Круглий стіл «Актуальні питання професійного розвитку вчителів історії, громадянської освіти та правознавства»					2	2
Модуль 4	Варіативний складник		6				6
			2				2
			2				2
			2				2
Разом годин			22	6		2	30

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА)

Модуль	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	Години				
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні заходи	Разом
Модуль 1	Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу		4				4
	Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану	B1.1. B1.2. B1.3.	2				2
	Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку	A2.1; A2.4; A3.1; B1.1; B2.1; B2.2; B1.3; Г2.2	2				2
Модуль 2	Фахова діяльність педагогічних працівників		10	6	2		18
	Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації	B.1.3. B 1.4. B 2.3.	2				2
	Формування екологічної компетентності педагога в умовах воєнного часу	A2.4;A3.1 A3.3;B2.2; B2.4;Г2.2 Г3.2	2				2
	Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу	A2.2; A2.3; A2.5; Д1.3	2				2
	Сучасні підходи формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів	A2. Б 1. Б 1.3. Б 3. В 1. В 2. Г2. Г2.2.	2				2

	Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти	A.3. A.3.2. A.3.3. Д1.	2				2
	Освітні галузі «Суспільствознавство» і «Громадянська та історична» в умовах викликів часу	A2.2; A2.4 A2.5; A3.1 A3.3		2			2
	Інноваційні практики організації компетентнісного навчання історії, громадянської освіти та правознавства	A 2. A2.1. A2.2. A2.3. A2.4. A2.5. Д 1.		2			2
	Сучасний методичний інструментарій оцінювання результатів навчання учнівства з історії, громадянської освіти та правознавства	A2.1. Г 3. Г3.1. Г3.2. Г3.3.		2			2
	Інтеграція гуманітарного й технологічного підходів у навчанні: до використання інструментів 4К	A2.2. A2.3. A2.4. Б 3.1. Д 1.1. Д 1. 3.	2		2		2
Модуль 3	Контрольно-аналітичний модуль					2	2
	Круглий стіл «Актуальні питання професійного розвитку вчителів історії, громадянської освіти та правознавства»					2	2
Модуль 4	Варіативний складник				6		6
					2		2
					2		2
					2		2
Разом годин			14	6	8	2	30

Модуль 1. Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу

Тема 1. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану.

Інклюзивна культура педагога. Профіль вчителів інклюзивних закладів опрацьований Європейським агентством з особливих потреб та інклюзивної освіти. Психолого-педагогічні, організаційні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти в кризових і надзвичайних ситуаціях.

Бар'єри, що перешкоджають успішному налаштуванню педагогів на роботу в інклюзивному середовищі. Компоненти готовності педагога до роботи з здобувачами освіти з ООП в умовах війни: аксіологічний, емоційно-мотиваційний, когнітивний, вольовий, операційно-компетентнісний, комунікативний, рефлексивний.

Ефективні педагогічні стратегії інклюзивної освіти. Міждисциплінарна взаємодія з фахівцями психолого-педагогічного супроводу. Прийоми і методи підтримки учнів з ООП з різними нозологіями. Матеріал може бути використаний педагогами, методистами та керівниками закладів освіти при роботі в інклюзивному середовищі.

Список рекомендованих джерел

1. Безпалько О. Соціально-психологічна готовність педагогів до інклюзивної освіти: теорія і практика. Освітнологічний дискурс. 2022. №2. С. 43–50.
2. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах війни та повоєнний час: навчально-методичний посібник. К., 2025. 194 с.
3. Демченко І. Формування психологічної готовності педагогів до інклюзивного навчання. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2020. № 28. С. 54–61.
4. Кавецький В. Є. Особливості підготовки педагогів до реалізації завдань інклюзивної освіти в умовах нових суспільних викликів. Освітній процес сьогодення: досягнення, виклики, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда, І. І. Подлесна. Тернопіль, 2025. С. 19-22.

Тема 2. Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку.

Аналіз технології мікронавчання як інноваційного підходу для підвищення ефективності навчального процесу.

Теоретичні основи мікронавчання, його інструменти (короткі навчальні блоки, мікроприводи, інтерактивні вправи) та вплив на мотивацію, засвоєння знань і замученість учнів.

Особливості мікронавчання як технології, що є інструментом із широкими функціональними можливостями.

Мікронавчання як практика, що дає змогу задовольнити потреби в урахуванні індивідуальних когнітивних особливостей сучасного учня.

Список рекомендованих джерел

1. Гич Г. М. Мікронавчання на уроках / заняттях Нової української школи. Вересень. Теорія, методика і практика навчання. 2025. № 4. С. 25–33. DOI: 10.54662/veresen
2. Данилов І. Клік до знань. Як пандемія змінює шкільний процес в Україні та Естонії. Український інститут розвитку освіти. 2021. URL: <https://uied.org.ua/2021/03/2917/>
3. Редакційна колегія журналу Sustainability. Мікронавчання з використанням штучного інтелекту та атомізація кейс-методів: ІКТ-шляхи до інклюзивної та сталої вищої освіти. Sustainability. 2025. Т. 17, № 24. – Ст. 11012. – URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/17/24/11012>
4. Сидорук А. Технології, війна та освіта: як змінюється навчання в школах. Суспільне Культура. 2024. URL: <https://suspilne.media/culture/823297/>

Модуль 2. Фахова діяльність педагогічних працівників

Тема 1. Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації.

Громадянська компетентність у сучасній освіті трактується як інтегрована здатність особистості діяти відповідально в демократичному суспільстві, критично оцінювати соціальні процеси та інформаційні повідомлення, усвідомлювати власну культурну й національну ідентичність.

Інформаційна стійкість — це сформована здатність особи або спільноти протидіяти маніпулятивному інформаційному впливу шляхом критичного мислення, медіаграмотності та ціннісної саморегуляції.

Масове поширення цифрових технологій, соціальних мереж і можливість миттєвого обміну повідомленнями суттєво ускладнило процес розрізнення достовірної інформації та дезінформації. У сучасному інформаційному середовищі громадянська компетентність неможлива без здатності критично працювати з інформацією, критично її осмислювати, усвідомлювати.

Список рекомендованих джерел

1. Філософські аспекти інформаційної війни: правда, маніпуляція та критичне мислення. /Рина В. Дятлова, Тетяна В. Кондратюк-Антонова, Іван М. Цихуляк. URL: <https://elarkingu.kyiv.ua/items/37f78b1a-9bf4-437a-a2ca-d4f7f42acd41>

Тема 2. Формування екологічної компетентності педагога в умовах воєнного стану.

Сутність екологічної компетентності педагога як ключового механізму реалізації сучасної освітньої парадигми в умовах воєнного стану. Проблема трансформації змісту екологічної освіти під впливом викликів збройної агресії та необхідність міждисциплінарної інтеграції як умови формування цілісного екологічного мислення вчителів та учнів.

Поняття екологічної компетентності як складного інтегрального утворення, що охоплює фахову грамотність, готовність до висвітлення тем екоциду та стратегій сталого відновлення територій. Моделі та практичні інструменти: структура компетентності, методичний інструментарій, психолого-педагогічний аспект.

Роль екологізації освітнього процесу у професійному розвитку вчителя та зміні педагогічних ролей.

Список рекомендованих джерел

1. Бережна С. В. Екологічна компетентність педагога як фактор сталого розвитку суспільства. Педагогіка та психологія. 2023. Вип. 68. С. 12–20.
2. Колонькова О. О. Формування екологічної компетентності особистості в умовах воєнного стану: виклики та методичні рішення. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2022. № 26.
3. Екологічні наслідки війни в Україні: аналітична доповідь / за ред. О. В. Стельмах. К.: Екодія, 2024. 85 с.
4. Микитюк О. М. Методика навчання екології в умовах кризових ситуацій: навч. посіб. Харків: ХНПУ, 2022. 210 с.
5. EcoZagroza: Офіційний ресурс Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://ecozagroza.gov.ua/>
6. Освітня платформа «Екокрай»: Методичні матеріали для вчителів НУІІ. URL: <https://ecokray.inf.ua/>

Тема 3. Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу.

Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу в умовах сучасних суспільних викликів. Формування енергоощадної поведінки як чинника зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення соціального добробуту.

Взаємозв'язок між енергоспоживанням, екологічними наслідками та якістю життя громади. Соціальний вимір енергоефективності в контексті соціальної справедливості, енергетичної безпеки та колективної відповідальності.

Роль закладу освіти у формуванні енергоефективної культури та ціннісних орієнтацій. Освітні практики, STEM-підходи та проєктна діяльність, спрямовані на розвиток практичних навичок ощадливого використання енергоресурсів. Інтерактивні і практичні завдання для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Матеріал має прикладну спрямованість і може бути використаний у професійному розвитку педагогів та освітній діяльності закладів освіти.

Список рекомендованих джерел

1. Грінченко Р. В., Орленко О. М. Енергоефективність в Україні: стан та перспективи покращення. Науко-вий вісник Одеського національного економічного університету : Збірник наукових праць №1-2 (314-315), 2024. С. 117–125. URL: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/314-315/pdf/NV_ONEU_1-2_2024_\(on-line\).pdf#page=117](http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/314-315/pdf/NV_ONEU_1-2_2024_(on-line).pdf#page=117)
2. Енергоефективність у школах: готові посібники для вчителів. 2025. URL: <https://nus.org.ua/2025/07/25/energoefektyvnist-u-shkolah-gotovi-posibnyky-dlya-vchyteliv/>
3. Краснянський М. Ю. Енергозбереження: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 136 с. URL: https://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/enerkr.pdf
4. Навчальний посібник до вивчення курсу «Виклики енергоефективності: співпраця України з ЄС» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 101 «Екологія», 192 «Будівництво та цивільна інженерія» другого рівня вищої освіти. – Полтава: НУ «Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка», 2020. 257 с. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/10931/1/navchalnii-posibnik-vikliki-energoefektivnosti-2020.pdf>

Тема 4. Сучасні підходи формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів.

Ключові аспекти мотивації як обов'язкової умови сучасного освітнього процесу. Сутність базових понять мотиваційного процесу, види мотивації в освіті та їх характерні риси. Дієві стратегії перетворення учня з пасивного слухача на активного учасника освітнього процесу.

Особливості формування позитивної мотивації навчання. Фактори впливу на мотивацію. Шляхи формування мотивації до навчання в учнів та підвищення їх навчальних досягнень.

Мотивація вчителя як запорука ефективного навчання. Формування власних підходів залученості сучасних учнів до освітнього процесу.

Лекція для педагогів-практиків та всіх, хто прагне зробити процес здобуття знань захопливим та результативним.

Список рекомендованих джерел

1. Грущенко С. І. Мотивація як фактор успіху навчальної діяльності / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди наукова бібліотека, вступ. ст. та бібліограф. ред. Неудачина Т. І., відп. ред. Коробкі-на О. Г. Харків: ХНПУ, 2019. 40 с.
2. Іллін Є. П. Мотивація і мотиви. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2013. 512 с.
3. Маклін А. Мотивуюча школа / пер. з англ., передм. та заг. редакція Т.В. Тадєєвої. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 480 с.
4. Усе про мотивацію / уклад. А. Г. Дербеньова. Харків : Основа, 2012. 207 с.

Тема 5. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти.

Поняття генеративного штучного інтелекту — різновиду штучного інтелекту, здатного створювати новий освітній контент, зокрема тексти, візуальні матеріали та програмний код. Можливості, переваги та виклики створення електронних освітніх ресурсів.

Використання спеціалізованих сервісів Chalkie.ai, Worksheets.ai, Padlet TA для створення інтерактивних робочих аркушів, а також NotebookLM для роботи з навчальними матеріалами, аналізу джерел інформації, систематизації даних та підтримки аналітичної діяльності педагога. Порівняння платформ Gemini та ChatGPT, що розглядаються як приклади генерати-

вного штучного інтелекту, який функціонує на основі розмовних запитів і забезпечує інтерактивну взаємодію з користувачем. Створення Gem-ботів (персоналізованих помічників у сервісі Gemini), які дають змогу налаштовувати сценарії роботи з освітнім контентом.

Список рекомендованих джерел

1. Штучний інтелект — асистент сучасного вчителя : навч. посіб. / [Світлана Доценко, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк, Тетяна Собченко, Марина Корнієнко].—Х. : Вид-во «Ранок», 2025. — 176 с. — (Серія «Освіта сьогодні»).
2. Головка Д.Ю. Штучний інтелект у діяльності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 73 с.
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZS-O-22.05.2024.pdf>

Тема 6. Освітні галузі «Суспільствознавство» і «Громадянська та історична» в умовах викликів часу.

Актуальні питання реформування освітніх галузей у контексті Війни за Незалежність України, суспільних та технологічних змін.

Державні стандарти, концептуальні засади розвитку освітніх галузей, модельні навчальні програми та нові підходи до викладання історії, громадянської освіти та правознавства. Інтегроване навчання.

Використання можливостей сучасних підручників. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес.

Виховання патріотизму, громадянської свідомості та історичної пам'яті, що є ключовими елементами для формування відповідальної та активної громадянської позиції учнівства.

Список рекомендованих джерел

1. Громадянська освіта: мистецтво творити зміни / Ключко К., Колесник Л. — Київ : Компрінт, 2020. — 74 с.
2. Громадянська та історична галузь на платформі «Освіта для життя». URL : <https://educationforlife.mon.gov.ua/osvitnia-haluz/hromadianska-ta-istorychna/>
3. Концептуальні засади громадянської та історичної освітньої галузі. URL : https://educationforlife.mon.gov.ua/osvitnia-haluz/hromadianska-ta-istorychna/#flipbook-df_rand2804283525/1/
4. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1072729-24#n10>
5. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#n10>
6. Навчання історії й громадянської освіти як чинник формування національної й громадянської ідентичності учнів в умовах війни та повоєнного розвитку України / О. І. Пометун, Т. О. Ремех // Український педагогічний журнал. — 2023. — № 2. — С. 62-72.
7. Пометун О.І., Гупан Н.М., Ремех Т.О., Серова Г.В. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5–6 класах: методичний посібник / За загальною редакцією О. І. Пометун. [Електронне видання]. — Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. — 134 с.
8. Цифровий учитель : путівник для професійного зростання / уклад. Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024. 88 с. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/933/93338/czyfrovyy_uchytel_putivnyk_dlya_profesij.pdf
9. Як викладати історичні теми, що можуть викликати травмувальні переживання. Рекомендації для вчителів / Т. Коваленко, О. Лихолай, О. Розумієнко. [Електронний ресурс] // IREX в Україні. — 2024. — 44 с. — URL: https://drive.google.com/drive/folders/17vuGwjpnTgJPfJu5AvtoSVX1MF9kqPu_

Тема 7. Інноваційні практики організації компетентнісного навчання історії, громадянської освіти та правознавства.

Актуальні підходи до організації навчання історії, громадянської освіти та правознавства, які розвивають в учнівства компетентності, необхідні для активної участі в суспільному житті. Конкретні приклади успішних практик, які вже апробовані в українських школах та показали позитивні результати. Інноваційні методики, які перетворюють навчання з пасивного засвоєння інформації на активне формування критичного, системного й аналітичного мислення, громадянської позиції та правової культури.

Сучасні технології та методи (проектне навчання, дебати, моделювання громадянських процесів та робота з первинними джерелами), що дозволяють учням застосовувати знання в реальних ситуаціях, розвивають навички комунікації, співпраці та громадянську активність.

Практичні рекомендації щодо проєктування уроків та створення інклюзивного освітнього середовища. Мотивація педагогів до впровадження інновацій та обміну досвідом.

Список рекомендованих джерел

1. Актуальні питання компетентнісно орієнтованої методики навчання історії та громадянської освіти в ліцеї : методичний посібник / В. Ю. Кришмарел, Ю. Б. Малієнко, Т. І. Мацейків, Т. О. Ремех [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. - 370 с.
2. Компетентнісно орієнтоване навчання: сутність, форми і методи: практичний посібник. [Електронне видання]/О.М. Горошкіна, В.І. Доротюк та ін. – К.: Педагогічна думка, 2022. – 221 с.
3. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Випуск 1 : Навчально-методичний посібник. — Київ, 2023. — 117 с.
4. Мороз П. В. Дослідницька діяльність учнів у процесі навчання всесвітньої історії в основній школі : методичний посібник / П. В. Мороз, І. В. Мороз. – К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. – 96 с.
5. Пометун О., Гупан Н., Власов В. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
6. Ремех Т.О. Методика навчання учнів 9-го класу основ правознавства: методичний посібник. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 96 с.
7. Ремех Т.О., Пометун О.І. Методика навчання учнів ліцею громадянської освіти : методичний посібник [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. - 222 с.

Тема 8. Сучасний методичний інструментарій оцінювання результатів навчання учнівства з історії, громадянської освіти та правознавства.

Сучасні методи та інструменти оцінювання результатів навчання учнівства з історії, громадянської освіти та правознавства в контексті компетентнісного підходу. Особливості формувального оцінювання та його роль у мотивації учнівства. Підсумкове оцінювання.

Урізноманітнення форм оцінювання — від традиційних до альтернативних методик (портфоліо, рубрики та ін.). Цифрові інструментами та платформами, які спрощують процес оцінювання та дозволяють відслідковувати прогрес учнів у реальному часі.

Практичні приклади завдань, шаблонів рубрик та порад щодо оцінювання. Розроблення завдань для оцінювання за групами результатів та дескрипторів для різних рівнів компетентностей.

Список рекомендованих джерел

1. Берендєєв С , Косенчук Ю., Лисогор Л. Сучасні підходи і технології Нової Української школи: компетентнісно орієнтовані завдання як засіб формування ключових компетентностей. Випуск 2 : Навчально-методичний посібник. — Київ, 2023. — 145 с.
2. Громадянська відповідальність: 80 вправ для формування громадянської та соціальної компетентностей під час вивчення різних шкільних предметів. 5–9 клас. Посібник для вчителя / Рафальська М., Боярчук О., Герасим Н. та ін. – Х. : Вид. група «Основа», 2017. – 136 с.

3. Громадянська та історична освітня галузь: як оцінювати в НУШ. Методичний посібник. . [Електронний ресурс]. — 2025. — 26 с. URL: <https://educationforlife.mon.gov.ua/wp-content/uploads/2025/10/gio-ociniuvannia-2025-putivnik.pdf>
4. Методичні засади підготовки вчителя до реалізації компетентісно орієнтованого навчання: навчальний посібник. [Електронне видання] /В.І.Доротюк, Ф.Г. Левченко та ін. – К.: Педагогічна думка, 2022. – 174 с.
5. Методичний посібник для вчителів з подолання освітніх втрат. Історія та громадянська освіта / Ю. Топольницька та А. Макаревич. [Електронний ресурс] // savED — 2025. — 128 с. — URL : https://drive.google.com/drive/folders/1I3t0WF7lk4-JjxHRmwyZUvR_d7_QxtYM
6. Оцінювання учнів з громадянської освіти в контексті компетентісного підходу / О. І. По-метун, Т. О. Ремех // Український педагогічний журнал. — 2019. — № 1. — С. 86-97.
7. Практичні заняття з історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. – К. : ТОВ «КОНВІПРІНТ», 2018. – 160 с.

Тема 9. Інтеграція гуманітарного й технологічного підходів у навчання: до викорис-тання інструментів 4К.

Сутність сучасної освіти як простору інтеграції знань, досвіду й цінностей у контексті суспільних трансформацій XXI століття. Подолання предметної ізольованості як передумова формування міждисциплінарного мислення та здатності працювати з комплексними пробле-мами реального світу.

Феномен навичок XXI століття (критичне мислення, креативність, комунікація, коопе-рація) як нової освітньої парадигми. 4К як інструмент формування суб'єктності здобувача освіти, розвитку відповідальності, ініціативності та здатності до співтворчості. Концепція ESTEAM як модель синтезу науки, технологій, інженерії, мистецтва й математики на основі гуманітарного смислотворення.

Психолого-педагогічні засади створення інтегрованого освітнього середовища. Особ-ливості організації проєктної діяльності як простору розвитку мислення, емоційного інтелекту та командної взаємодії. Зміна ролі вчителя.

Матеріал може бути використаний педагогами й управлінцями освіти для впровадження інтегрованих підходів, розвитку 4К та переосмислення освітнього простору як середовища мо-жливостей.

Список рекомендованих джерел

1. Всеукраїнський методичний хакатон: «Інтегроване навчання засобами ESTEAM: від теорії до практики». URL: <https://surl.li/fnojfk/>
2. Корицька Г.Р., Долга У.І. Реалізація ESTEAM-ідей в умовах післядипломної педагогіч-ної освіти. Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти в умовах євроінтеграції: збірник мате-ріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Кропивницький, 26 кві-тня 2024 року). Кропивницький : До-нДУВС, 2024. 354 с. (С.153-155).
3. Корицька Г.Р., Долга У.І., Сіропол С.Є. Інноваційний проєкт «МОДЕРНІ ТРЕНДИ STEAM (PHIOLOGY & TECHNOLOGY)». URL : <http://surl.li/efsof>.
4. Професійний стандарт. URL : <https://surl.lu/gxvxhm>

Модуль 3. Контрольно-аналітичний

Тема. Актуальні питання професійного розвитку вчителів історії, громадянської освіти та правознавства.

Семінарське заняття у форматі засідання за круглим столом, метою якого є рефлексія, обмін думками за підсумками навчання, підвищення готовності до впровадження інновацій-них підходів у навчанні історії, громадянської освіти та правознавства, а також обізнаності про сучасні можливості для зростання професійної майстерності педагогів.

Модуль 4. Варіативний складник

Теми

1. Педагог у ситуації змін: компетентності, ресурси, підтримка.
2. Мотиваційний аспект в організації освітньої діяльності здобувачів освіти в умовах сьогодення.
3. Ефективні освітні інструменти в професійній діяльності сучасного педагога.
4. Формування психологічної компетентності педагога в сучасних умовах.
5. Ціннісні пріоритети педагога та освіти.
6. Інтегроване навчання як ключовий механізм реалізації STEM-освіти.
7. Здійснення національно-патріотичного та громадянського виховання у контексті сьогодення під час навчання історії, громадянської освіти та правознавства.
8. Академічна доброчесність як складова академічної культури учасників освітнього процесу.
9. Розвиток мовно-комунікативних якостей мовлення педагогів.
10. Ментальне здоров'я особистості педагога.
11. Профілактика емоційного вигорання (виснаження) педагога та основні підходи щодо зміцнення психічного здоров'я.
12. Інтегративні освітні практики як засіб підвищення ефективності навчання.
13. Булінг і мобінг у школі НУШ: виклики, відповідальність і культура взаємоповаги.